

Witold Formański

Artykuł 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma zastosowania w ppostępowaniu przez Naczelnym Sądem Administracyjnym

---

Palestra 31/3-4(351-352), 114-117

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poz. 266) w związku z art. 16 prawa o adwokaturze, a znajduje to potwierdzenie w § 1 ust. 2 i § 2 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 17 maja 1983 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego adwokatów-członków zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 28, poz. 138).

Ponadto Sąd Najwyższy podniósł, że praca adwokata-członka zespołu adwokackiego nie traci charakteru pracy zarobkowej przez wykonywanie jej w ograniczonym rozmiarze. Przepisy nie przewidują bowiem, aby rozmiar tej pracy miał wpływ na jej charakter zarobkowy. Ograniczony rozmiar pracy zawodowej adwokata oczywiście będzie miał wpływ na wysokość jego wynagrodzenia, ale nie zmienia charakteru zatrudnienia. Nie zmienia tego charakteru także fakt, że adwokat występuje na rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy tylko w sprawach, w których otrzymał pełnomocnictwo jeszcze przed datą zwolnienia. Data udzielenia pełnomocnictwa (data przyjęcia sprawy przez zespół adwokacki i przez adwokata) nie pozostaje w żadnym związku z charakterem pracy zawodowej adwokata jako pracy zarobkowej. Natomiast jeżeli adwokat korzysta ze zwolnienia lekarskiego od pracy, to kierownik zespołu adwokackiego jest obowiązany wyznaczyć z urzędu zastępcę do prowadzenia spraw „przydzielonych” temu adwokatowi przed datą zwolnienia, albowiem nie ma on możliwości prowadzenia czasowo tych spraw (art. 26 prawa o adwokaturze).

Sytuacja — jak zauważył Sąd Najwyższy — byłaby odmienna, gdyby adwokat-członek zespołu adwokackiego, w ramach prowadzonej przez siebie działalności społecznej, uczestniczył w rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego. Charakter tego uczestnictwa byłby wówczas inny: byłaby to wtedy praca społeczna, niezarobkowa, ale taka sytuacja w sprawie nie występowała.

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd Najwyższy stwierdził, że udział adwokata-członka zespołu adwokackiego w rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy w sprawach, w których została zawarta umowa między klientem a kierownikiem zespołu adwokackiego i w których klient udzielił adwokatowi pełnomocnictwa, jest wykonywaniem innej pracy zarobkowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jedn. tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143), niezależnie od częstotliwości tego udziału i niezależnie od tego, że adwokat występował tylko w sprawach, w których przyjął pełnomocnictwo przed okresem zwolnienia lekarskiego.

6.

Artykuł 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma zastosowania w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym

Każde rozstrzygnięcie sądowe dotyczące kosztów w postępowaniu sądowym, zwłaszcza gdy dotyczy pism podlegających opłacie w wysokości sta-

Jej, jest przedmiotem szczególnego zainteresowania ze strony adwokatów ze względu na wyjątkowo dotkliwe następstwa w razie nienależytego opłacenia takich pism. Do niewątpliwie „najgroźniejszych” z tego punktu widzenia zaliczyć należy przepis art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 24, poz. 110 z późn. zm.), przewidujący i zwrot takich pism, i odrzucenie środków zaskarżenia wnoszonych przez adwokata, jeżeli nie zostały należycie opłacone. Przydatne przeto może być zaznajomienie się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego co do rozważanego problemu w postępowaniu sądowo-administracyjnym, szczególnie gdy się zważy, że zagadnienie okazało się kontrowersyjne, a Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu Naczelnego Sądu Administracyjnego i nie zaaprobował stosowanej przed tymże Sądem praktyki.

Okazji dostarczyły tu dwa postanowienia NSA, odrzucające skargę zainteresowanych na decyzję organu administracyjnego oraz odrzucające wnioski skarżących o zmianę postanowienia NSA i o przywrócenie terminu do uiszczenia wpisu, którego wezwani nie uiszcili w zakreślonym terminie.

Pierwsze z tych postanowień zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości, zarzucając rażące naruszenie art. 204 § 1 k.p.a., art. 369 pkt 5 i art. 133 § 3 k.p.c. w związku z art. 211 k.p.a. oraz art. 16 ust. 1 i 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 września 1968 r. (III ARN 22/86) uchylił zaskarżone postanowienie NSA, wychodząc z założenia, że skoro skarżący ustanowili swoim pełnomocnikiem adwokata, a udzielone mu pełnomocnictwo zostało dołączone już do skargi, którą on sporządził i wniósł, to w tej sytuacji do uiszczenia wpisu od skargi powinien być wezwany pełnomocnik skarżących, co wynika z art. 133 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., który to przepis ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu sądowo-administracyjnym stosownie do art. 211 k.p.a. Tymczasem do uiszczenia wpisu zostali wezwani sami wnioskodawcy. Wezwanie to, jako dotknięte wadliwością, nie wywołało skutku prawnego, wobec czego nieuiszczenie wpisu od skargi w terminie nie dawało podstawy do odrzucenia skargi (art. 212 zdanie drugie k.p.a. w związku z art. 16 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Sąd Najwyższy, nie poprzestawszy na tym stwierdzeniu, uznał jeszcze za konieczne rozważenie, czy jednak mimo tego, co powiedziano, zaskarżone postanowienie nie jest w gruncie rzeczy prawidłowe, a to w związku z wyrażonym przez Naczelny Sąd Administracyjny poglądem — z powołaniem się na art. 212 k.p.a. i art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych — według którego skarga podlegała odrzuceniu, ponieważ wniesiona została przez adwokata i należało od niej pobrać wpis stały, nie został zaś on uiszczony jednocześnie z wniesieniem skargi.

Przytoczonego wyżej poglądu, zdaniem Sądu Najwyższego, podzielić nie można z następujących przyczyn.

Z art. 212 zd. drugie k.p.a. wynika, że zasady wpisu w postępowaniu są-

dowo-administracyjnym reguluje przede wszystkim wydane na podstawie tego przepisu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 1980 r. w sprawie wpisu od skarg na decyzje administracyjne (Dz. U. Nr 20, poz. 73), według § 2 tego rozporządzenia do uiszczenia wpisu wzywa przewodniczący wydziału Naczelnego Sądu Administracyjnego po otrzymaniu przez ten Sąd skargi wraz z aktami sprawy od organu administracji państwowej. Przepis ten reguluje więc, kto i kiedy wzywa do uiszczenia wpisu, nie reguluje sytuacji, gdy wpis nie zostanie uiszczony. Rozporządzenie cyt. nie wskazuje też żadnej sytuacji, kiedy nie wzywa się do uiszczenia wpisu. Ale sytuacje takie przewiduje § 15 ust. 1 Regulaminu czynności Naczelnego Sądu Administracyjnego (zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 1982 r. — M.P. Nr 9, poz. 63). Według tego przepisu nie wzywa się strony do uiszczenia wpisu od skargi, gdy strona uiściła już wpis bez wezwania albo zgłosiła wniosek o zwolnienie jej od kosztów sądowych lub nie ma obowiązku uiszczenia wpisu. Przepis ten nie mówi jednak, że do uiszczenia wpisu nie wzywa się, jeżeli skarga podlegająca wpisowi stałemu została wniesiona przez adwokata. Przytoczona regulacja zdaje się więc wskazywać, na to, że także w tej ostatniej sytuacji należy wezwać stronę do uiszczenia wpisu od skargi.

W dalszych rozważaniach Sąd Najwyższy — uznawszy, że wniesienie przez adwokata nienależycie opłaconej skargi podlegającej wpisowi stałemu nie zostało uregulowane w cyt. wyżej rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 1980 r. — zajął się zagadnieniem, czy do wymienionej sytuacji znajduje zastosowanie art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Odpowiednie zastosowanie tego przepisu w sprawach ze skarg na decyzje administracyjne prowadziłyby do przyjęcia, że wniesiona przez adwokata nienależycie opłaconą skargę podlegającą wpisowi stałemu zwraca się bez wezwania do uiszczenia wpisu. Z takiego unormowania wynikałoby, że adwokat wnoszący skargę podlegającą wpisowi stałemu jest obowiązany uiścić należny od niej wpis jednocześnie z wniesieniem skargi. Ale zaraz Sąd Najwyższy zastrzega się, że zastosowanie art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w postępowaniu sędow-administracyjnym byłoby możliwe tylko wówczas, gdyby nie sprzeciwiały się temu charakter tego postępowania oraz wynikające z unormowań szczególnych zasady postępowania wchodzące w grę w razie wniesienia skargi. Patrząc na omawiane zagadnienie w tym aspekcie, trzeba wziąć w szczególności pod uwagę: po pierwsze, że skargę wnosi się do sądu administracyjnego za pośrednictwem organu administracji państwowej, który wydał zaskarżoną decyzję w ostatniej instancji (art. 200 § 1 k.p.a.), i po drugie, że tenże organ może, jeżeli uzna w całości skargę za słuszną, zmienić lub uchylić decyzję i w tym wypadku nie nadaje skardze dalszego biegu (art. 200 § 2 k.p.a.). Przy przyjęciu, że wniesiona przez adwokata skarga podlegająca wpisowi stałemu powinna być należycie opłacona już w chwili wniesienia w sytuacji, gdyby doszło do autokontroli decyzji przez organ administracji państwowej i nieprzekazania skargi sądowemu admi-

nistracyjnemu (art. 200 § 2 k.p.a.) — dotyczyłoby to z reguły skargi opłaconej. Natomiast w tej samej sytuacji, gdyby chodziło o skargę podlegającą wpisowi stosunkowemu, mogłaby ona nie być opłacona, bo do wezwania do uiszczenia wpisu — co należy do kompetencji przewodniczącego wydziału w NSA — w ogóle by wówczas nie doszło, a nieuiszczenie wpisu nie rodziłoby podstawy do odrzucenia skargi bądź odmowy zastosowania przez organ administracji państwowej trybu postępowania przewidzianego w art. 200 § 2 k.p.a. Dopuszczenie takich samych konsekwencji procesowych w odniesieniu do skargi opłaconej, tylko dlatego, że podlega ona wpisowi stałemu, oraz do skargi nie opłaconej, tylko dlatego, że podlega ona wpisowi stosunkowemu, jest niczym nie uzasadnione. Nie uzasadniają tego ani przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 1960 r. w sprawie wpisu od skarg na decyzje administracyjne, ani też przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Rozważania powyższe doprowadziły Sąd Najwyższy do wniosku, że przepis art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma zastosowania w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

Prasa o adwokaturze

„Gazeta Prawnicza (nr 3 z dnia 1.II.1987 r.) przedrukowała obszernie fragmenty sprawozdania Arkadija Baksberga („Literaturnaja Gazeta” nr 51/1986) z grudniowego posiedzenia Plenum Sądu Najwyższego ZSRR. Ponieważ nic co prawnicze nie jest nam obce, podajemy kilka najbardziej charakterystycznych sformułowań zamieszczonych w tym sprawozdaniu:

„(...)Wymienię przyczyny, które Plenum uznało za najbardziej typowe i niepokojące, albowiem to właśnie one, każda z osobna i wszystkie razem, prowadzą do tragicznych skutków, nazywanych potem «pomyłkami sądowymi».

Pierwsza przyczyna: przewlekła choroba tzw. «nachylenia oskarżycielskiego». Po przełożeniu na język potoczny, rozumiały dla nieprofesjonalistów, oznacza to, że przystępując do rozpoznawania sprawy, sąd z przyzwyczajenia daje pierwszeństwo presumpcji winy oskarżonego, który często znajduje w osobie sędziego nie obiektywnego badacza dążącego do poznania prawdy, lecz drugiego oskarżyciela, który za główny cel stawia sobie udowodnienie mu winy(...)

Druga przyczyna, wynikająca z pierwszej: ślepa i bezwzględna wiara w postępowanie przygotowawcze(...)

Trzecia przyczyna, wynikająca z dwóch pierwszych: niechęć niektórych sędziów do wnikania w istotę i treść sprawy, do porównywania dowodów, ustalania sprzeczności, czynienia zadość zgłaszanym wnioskom i — co najważniejsze — niechęć do wysłuchiwania skarg podsądnych na naruszenia praworządności w czasie śledztwa(...)

Czwarta przyczyna, wynikająca z pierwszych trzech: pośpiech, nerwowa krzątanina w czasie rozpoznawania sprawy(...)